

Identificació | Descripció | Intervencions | Proteccions | Fonts i documentació

Situació: Jaciment arqueològic
Nom: TORRE MORA I JACIMENT ADJACENT
Altres noms: TORRE MORA DE PALS
Localització: Pals (Baix Empordà)

Cronologies

Des de Modern fins a Modern (1453 / 1789)

Tipus de jaciment

Assentament militar torre
 Assentament comercial
 Lloc o centre de producció i explotació altres

Descripció:

La Torre Mora de Pals o Torre de Pals i les restes constructives que l'envolten estan a uns 300 metres de la costa, en mig d'una pineda, tot i que es coneix que en el moment del seu funcionament la costa estava més a prop.

Les estructures que l'envolten són conegudes com a Botigues de pescadors, que es troben dins del perímetre dels terrenys de l'antiga zona de Ràdio Liberty.

Els estudis històrics i les intervencions arqueològiques han posat de manifest que aquestes estructures i la torre haurien format part d'un mateix nucli poblacional maríner, relacionat amb la vila reial de Pals (que es situa aproximadament a 3 quilòmetres en direcció est), just davant d'on havia estat el port oficial de Pals (on s'hi recollien impostos i duanes) i l'activitat comercial i pesquera era molt intensa. La darrera troballa documental, que en certifica l'existència, és la més antiga i data del s. XV. La gran abundància de pesca en aquesta zona va generar comerç de peix salat que s'exportava cap a Itàlia, França i la resta de la Península Ibèrica, així també la producció vinícola que es produïa dins del terme de Pals.

Torre Mora de Pals

Per accedir a la Torre Mora, també anomenada Torre de Pals, cal dirigir-se des del casc antic de Pals cap al petit nucli urbà de la Platja de Pals. Des del giratori que dóna accés a aquesta urbanització cal agafar el carrer de la Torre Mora i seguir-lo fins on es troba una petita pineda al mig de la qual es troba emplaçada la torre.

És una de les torres de guaita que es va construir entre els segles XV i XVII a la major part dels municipis costaners, com a resposta als atacs de la pirateria al Mediterrani.

Està situada a un centenar de metres de la platja i se'n troba una referència documental de l'any 1635 en què diu: Narcís Ryner pescador habitant a la torre de la platja.

És probable que, a partir de l'any 1571, amb la victòria de l'armada cristiana sobre la turca en la Batalla de Lepant, la funció de la torre anés perdent importància i fos utilitzada per a altres activitats.

Botigues

Les Botigues de pescadors són petites estructures situades a escasos metres de la torre i a prop del mar (aquestes estructures s'identifiquen a l'altra costat de la tanca del que havia estat Radio Liberty), que complien funcions de botiga, refugi i magatzem. A la platja de Pals s'hi documenten quatre petites edificacions del s. XVIII, situades a tramuntana de la Torre.

Per fora estan fetes de pedra i per sobre es troben encalades, amb nau de volta i com a única obertura, la porta. Una d'elles està separada de les anteriors.

Desde l'any 2001 s'han portat a terme diverses intervencions arqueològiques a la torre i el seu voltant.

L'any 2001 es va realitzar un aixecament planimètric el registre fotogràfic i documental de la Torre Mora de Pals i de les edificacions properes, les botigues.

Entre els anys 2002 i 2003 es portà a terme una intervenció arqueològica a l'interior de la Torre (arribant a 3 metres de potència) i l'obertura de tres sondejors a l'exterior, dos dels quals a les botigues, i un just a la porta de la Torre.

El sondeig d'una de les botigues va permetre documentar el nivell de circulació, fet amb petites lloses de pedra calcària i la trinxera de fonamentació dels murs. El material que s'hi localitzà va ser una moneda de coure (un ardit de la seca de Barcelona del regnat de Felip IV, s. XVII).

El sondeig situat a la porta de la Torre, únicament va documentar un estrat d'anivellament del terreny (amb força presència de calç), en el moment de construcció d'aquesta estructura, sense cap tipus de material. La primera filada de carreus de la Torre s'assentava directament sobre la roca mare.

Pel que fa a l'interior de la Torre, es va comprovar que es va anivellar la roca mare per tal de construir-hi la torre, i un cop posades les primeres filades dels murs (amb una amplada d'1'90 metres, al primer pis) s'anava reomplint l'interior amb esclats de la mateixa roca per tal de poder aixecar els murs. Es va documentar una potència de diferents bossades de reompliment de 2'10 metres, punt en el qual es va documentar el nivell d'ús amb la seva pavimentació feta de lloses de calcària i una llar de foc. En aquest nivell es va trobar un ardit emès a Barcelona durant el regnat de Felip IV, en un moment posterior a 1640, però no va ser possible datar el moment de la construcció d'aquesta estructura.

L'any 2012 es va procedir al cobriment de les estructures adjacents a la torre; un mur amb orientació est-oest (ss.XV-XVI); dos murs amb orientació nord-sud (ss. XV-XVI); un forn domèstic (s. XVI); i la solera d'una llar de foc (s. XVI).

Durant una visita del personal tècnic arqueològic de l'Ajuntament de Pals i de la Generalitat de Catalunya l'any 2014, es va constatar que la l'actual tanca metàl·lica de l'antiga Radio Liberty divideix aquest edifici. D'altra banda es va localitzar una possible explotació de pedra al costat de les edificacions, de la qual es podria haver subministrat el material per a la seva construcció i de les feixes dels voltants. I per últim un front de cinglera rematat amb alguns carreus que podria haver estat retallada i adaptada per funcionar d'escullera o de protecció contra els temporals i que informa de la línia de costa antiga .

L'any 2017 es va realitzar una prospecció magnètica i georadar a l'antic recinte de Radio Liberty.

Identificació | Descripció | **Intervencions** | Proteccions | Fonts i documentació

Situació: Jaciment arqueològic
Nom: TORRE MORA I JACIMENT ADJACENT
Altres noms: TORRE MORA DE PALS
Localització: Pals (Baix Empordà)

Anys	Tipus intervenció
2001	Altres, Documentació
2002	Intervenció preventiva, Excavació
2003	Intervenció preventiva, Excavació
2011	Intervenció preventiva, Excavació
2012	Adequació
2017	Intervenció preventiva, Prospecció

Identificació | Descripció | Intervencions | **Proteccions** | Fonts i documentació

Situació: Jaciment arqueològic
Nom: TORRE MORA I JACIMENT ADJACENT
Altres noms: TORRE MORA DE PALS
Localització: Pals (Baix Empordà)

Protecció: Declarat BCIN
Classificació: Monument històric
Núm. de Registre/Catàleg: 1068-MH
Data Declaració: 22/04/1949

Identificació | Descripció | Intervencions | Proteccions | **Fonts i documentació**

Situació: Jaciment arqueològic
Nom: TORRE MORA I JACIMENT ADJACENT
Altres noms: TORRE MORA DE PALS
Localització: Pals (Baix Empordà)

Documentació

Classe	Comentari
Memòries i informes	FREIXA VILA, MONTSERRAT. (2001). Memòria aixecament planimètric i registre fotogràfic i documental de la Torre Mora de Pals. Núm. Mem. 6018.
Memòries i informes	MERINO SERRA, JORDI. (2012). Memòria. Intervenció arqueològica a la Torre Mora (Pals, Baix Empordà). Núm. Mem. 9734.
Memòries i informes	DEHESA I CARREIRA, RAFEL. (2002-2003). Memòria de la intervenció arqueològica preventiva terrestre a la Torre Mora de Pals (Pals, Baix Empordà). Núm. Mem. 4041.
Memòries i informes	SALA BARTROLI, ROGER; ORTIZ-QUINTANA, HELENA. (2017). Prospecció geofísica i reconeixement arqueològic de l'antic recinte de Radio Liberty (Pals, el Baix Empordà). Núm. Mem. 13389